

O d p i s.

Polsko-niemiecki układ co do tymczasowego unormowania
spraw urzędniczych.

Rządy Polsko i Niemiecki, powodowane życzeniem aby w ziemiach mających w myśl traktatu pokojowego być odstąpionemi Polsce przez Niemcy, uniknąć o ile można nagłej zmiany w administracji i wymiarze sprawiedliwości, zgodziły się na zawarcie układu względem chwilowego zatrzymania w ziemiach, Polsce przyznanych, urzędników niemieckich na ich dotychczasowych stanowiskach, i w tym celu mianowały, jako swych pełnomocników:

Rząd Polski

podsekretarza stanu pana d-ra Władysława
W r ó b l e w s k i e g o
i podsekretarza stanu pana d-ra Zygaunta
S e y d ę.

Rząd Niemiecki:

Dyrektora ministerjalnego, rzeczywistego
tajnego radcę legacyjnego pana Ernesta
v o n S i m s o n a
i tajnego radcę rejencyjnego i radcę referenta
pana d-ra Edgara L o e h r s a.

Po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, pełnomocnicy zgodzili się na następujące postanowienia

Art. 1.

Prócz ustanowionych już mężów zaufania, Rząd Niemiecki zgodził się na innych jeszcze mężów zaufania z temi samemi pełnomocnictwami przy kierownikach poniższych władz:

Naddyrekcji Poczty w Bydgoszczy,
Naddyrekcji Poczty w Gdańsku,
Dyrekcji Kolei w Bydgoszczy,
Dyrekcji Kolei w Gdańsku,
Urzędu Budownictwa Wodnego w Bydgoszczy,
Urzędu Budownictwa Wodnego w Gdańsku,
Naddyrekcji Cei w Bydgoszczy,
Naddyrekcji ceł w Gdańsku

Głównego Urzędu Celnego w Lesznie,
Stadniny w Starogardzie,
Stadniny w Kwidzynie,
Wydziału Szkolnego p.Rejencji w Bydgoszczy
Wydziału Szkolnego p.Rejencji w Gdańsku
Prow.Kolegium Szkolnego w Gdańsku
Wydziału Szkolnego p.Rejencji w Kwidzynie,
Starostwa w Kempnie,
Starostwa w Rakwicu
Starostwa w Lesznie,
Starostwa w Międzychodzie,
Starostwa w Wyrzysku,
Starostwa w Chodzieży,
Rejencji i Starostwa w Bydgoszczy,
Główniej Kasy Rejencyjnej w Bydgoszczy,
Sądu Krajowego w Bydgoszczy,
Wyższego Sądu Krajowego w Kwidzynie,
Sądu Okręgowego w Działdowie,
Sądu Krajowego w Lesznie,
Sądu Okręgowego w Namyskowie,
Sądu Okręgowego w Sycowie.

Zastrzega się możliwość przydania takich mężów zaufania kierownikom innych jeszcze władz w obrębie obszarów, przyznanych Polsce.

Na życzenie Rządu Niemieckiego Rząd Polski zastąpi w danym razie ustanowionego męża zaufania inną odpowiednią osobą.

Art. 2.

Z chwilą, gdy traktat pokojowy uzyska moc obowiązującą, administracja obszarów, przyznanych Polsce, przechodzi do Rządu Polskiego w miarę tego, jak będą one opróżnione i zajmowane przez wojska.

Art. 3.

Rząd Niemiecki wywrze cały nacisk w tym kierunku, aby urzędnicy niemieccy, którzy byli na stanowiskach w ziemiach, przyznanych Polsce, w dniu 15 października 1919 r. gwoli należytego postępu czynności urzędniczych sprawowali dalej swe obowiązki przez okres dwóch miesięcy.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Okres ten biegnie, poczynając od ostatniego dnia tego miesiąca, w którym traktat pokojowy nabierze mocy we wzajemnym stosunku Polski i Niemiec.

Rząd Polski zastrzega sobie możliwość zrzeczenia się usług poszczególnych urzędników niemieckich.

Celem przekazania własności rządowej, celem przejęcia czynności oraz wprowadzenia ich w tryb nowych stosunków, wszystkie odnośne urzędy niemieckie utworzą biura regulacyjne, które winny być w sposób, o ile można, jednolity zorganizowane i zogniskowane w drodze osobnych przepisów, wydać się mających przez Rząd Polski i Rząd Niemiecki po zobopólnem porozumieniu.

Art. 4.

Sprawa korzystania z niemieckich sił urzędniczych w służbie polskiej ponad okres, przewidziany w ustępie pierwszym artykułu 3, uregulowana zostanie w drodze osobnego porozumienia. wszczęte już w tym przedmiocie rokowania winny być bezzwłocznie doprowadzone do końca.

Art. 5.

Rząd polski oświadcza, że z nadanego mu przez art. 92 ust. 4, art. 297 oraz dodatek do art. 298 traktatu pokojowego upoważnienia do zatrzymania i likwidacji niemieckiego dobra, niemieckich praw i interesów korzystać nie będzie - o ile takie dobro, prawa i interesy w dniu 1 października 1919 r. przysługiwały tym urzędnikom niemieckim, którzy w myśl art. 3 ust. 1 niniejszego układu pozostają w przyznanych Polsce ziemiach na swych stanowiskach, i których dalszych usług Rząd Polski bezzwłocznie się nie zrzeknie. Narówni z tymi urzędnikami traktowane będą ich żony i członkowie rodziny, którzy należeli do grona domowników na dniu 15 października 1919 tudzież osoby, które należały w tej samej dacie do ich służby domowej.

Z upoważnienia, wspomnianego w ust. 1, Rząd Polski korzystać nie będzie również w stosunku do wszystkich innych urzędników, tudzież w stosunku do emerytów i pobierających pensje, w stosunku do wdów i małoletnich dzieci, pozostałych po urzędnikach, o ile chodzi o ruchomy majątek tych osób.

Skoro Rząd Polski korzystać będzie z zachowanego sobie według

ust. 2.

ust.2 prawa likwidacji majątku nieruchomego, wezwie właściciela do sprzedaży z wolnej ręki rzeczy, podlegających likwidacji, w terminie, wyznaczyć mu się mającym, conajmniej zaś rocznym, a to zgodnie z ustawami, istniejącymi na przyznanym Polsce obszarach w stosunku do obywateli Państwa Polskiego.

Urzędnikom niemieckim, opuszczającym przyznane Polsce obszary, wyznaczony będzie z zastrzeżeniem dalej idących postanowień traktatu pokojowego trzymiesięczny termin do wyjazdu. Termin ten biegnie od wejścia w życie niniejszego układu albo, gdy rzecz dotyczy urzędników niemieckich, obejmujących posady w administracji polskiej od chwili ustania ich stosunku służbowego, a kończy się najpóźniej po upływie pięciu miesięcy od daty wejścia w życie traktatu pokojowego.

Wyjeżdżającym urzędnikom niemieckim przyznane będą prawa co do zabrania majątku ruchomego, przewidziane w art.91 ust.8 traktatu pokojowego. W zabieraniu tego majątku mogą oni być o tyle tylko skrepowani przez polskie zakazy wywozowe, o ile zakazy te ściągają się będą do żywego inwentarza, maszyn rolniczych oraz zapasów żywnościowych, gdyby te ostatnie przeznaczone były do użytku domowego na okres powyżej 4 tygodni.

Art. 6.

Urzednicy niemieccy w okresie sprawowania obowiazkow, opartych na niniejszym ukkladzie, beda pociagani do oplacania jedynie podatkow niemieckich.

Art. 7.

Urzednicy niemieccy, pracujacy w Polsce na zasadzie porozumienia z Rzadem Niemieckim, uwazani beda za urlopowanych przez przekozone nad nimi wladze, ktore zachowuja w stosunku do nich pelnomocnictwa dyscyplinarne. Urzednicy ci nie beda skladać polskiej przysiegi sluzbowej, lecz maja zlozyc jedynie oswiadczenie na piśmie, iz sumiennie wykonywac beda wszystkie obowiazki, wynikajace z ich dzialalnosci w sluzbie polskiej.

Wladze polskie moga za posrednictwem przewidzianych w art.3 niniejszego ukkladu niemieckich biur regulacyjnych zadan zwolnienia urzednikow niemieckich od ich obowiazkow sluzbowych.

Zatrudniajac urzednikow niemieckich, wladze polskie unikać beda wszystkiego, co przy uwzglednianiu dzisiejszych stornow

nie dałoby się pogodzić z ich uczuciami narodowymi i obowiązkami sumienia. Gdyby zaszkzy co do tego spory, niemieckie biura regulacyjne na wezwanie urzędników podejmą się pośrednictwa pomiędzy nimi a władzami.

Art. 8

Urzednicy niemieccy nie podlegaja nadzwyczajnemu sadownictwu wojennemu. Gdyby mieli byc sadzeni przez nadzwyczajny sad cywilny, sprawa na ządanie niemieckich biur regulacyjnych bedzie przeniesiona na droge zwyklego postępowania, o ile przewidywac mozna karę zamknięcia ponad 3 miesiace lub grzywnę ponad 3000 marek. Zanim sad nadzwyczajny wyrzeczy taką karę, da sposobność biuru regulacyjnemu do odpowiedniego wystapienia.

Art. 9

Urzednicy niemieccy korzystaja z zupełnej opieki Rządu Polskiego

Art. 10.

Urzednicy niemieccy otrzymuja przez czas pozostawania w służbie polskiej należne im płace w polskich markach wedle przepisów niemieckich, chyba by wynagrodzenie wedle przepisów polskich bylo dla nich cyfrowo korzystniejsze, różnica kursu nie wchodzi w rachubę. Przytem będą oni postawieni narówni z tymi urzednikami, którzy umieja po polsku wyrażac się w słowie i piśmie. Co do stopniowania urzedników wedlug rang i klas płacy oba rządy wejdą ze sobą w porozumienie przy udziale biur regulacyjnych i delegacji urzedniczych.

Urzednikom, których członkowie rodzin opuścili przyznane Polsce obszary, i którzy prowadzą obecnie dwa domy, Rząd Polski doplacac będzie, tytułem dodatku, 25% pobieranego przez nich uposażenia.

Wypłaty, przewidziane w ust. 1 i 2 dokonywane będą przez Kasy Polskie stosownie do przepisów, w poszczególnym wypadku obowiązujących, kwartalnie albo miesięcznie z góry.

Art. 11.

Rząd Polski powetuje całkowicie wedlug współczesnej wartości ukrzywdzenia własności i praw, tudzież uszczerbki na życie lub zdrowiu, którychby doznali pozostali w służbie polskiej urzednicy niemieccy, członkowie ich rodzin lub ich służba domowa w razie gromadnych wystapień lub zbiegowiska ludzi, bądź przez jawną przemoc,

bądź wskutek powziętych przeciwko temu kroków legalnych, albo też o ile nastąpiłyby one po dacie zajęcia obszarów, przyznanych Polsce. Przyczem zasada, wysokość i zakres wynagrodzenia krzywd mają być oceniane wedle ustaw pruskich, jakie obowiązywać będą w dacie wejścia w życie niniejszego układu.

Art. 12

Gdyby wedle prawodawstwa niemieckiego odpowiedzialność za nie szczęśliwe wypadki, przez urzędników doznane, miało ponosić Państwo Polska w okresie pozostawiania urzędników niemieckich w służbie polskiej zastąpi Rzeszę Niemiecką lub Prusy.

Art. 13

Urzędnicy niemieccy, opuszczający swe miejsca pobytu przed upływem okresu wyjazdowego, w art. 5 ust. 4 niniejszego układu przewidzianego, z powodu ustania ich stosunku służbowego, mają prawo wypowiedzieć wynajęte przez nich mieszkanie w terminie dwutygodniowym.

Art. 14

Warunki niniejszego układu stosowane być mają odpowiednio do duchownych, służebników religijnych i urzędników kościelnych, nauczycieli ludowych, pośrednich urzędników państwowych oraz funkcjonariuszów władz Rzeszy, krajowych i komunalnych.

Art. 15

Urzędnicy niemieccy nie powinni być narażani na żadne krzywdy z tytułu nieznamomości lub niedostatecznej znajomości języka polskiego przy odnośnej czynności służbowej.

Art. 16

W dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, tudzież administracji sądowej obowiązywać mają następujące warunki szczególne.

Dla urzędników sądownictwa kończy się okres ich dalszego urzędowania, oznaczony w art. 3 ust. 1 w ziemiach, zajętych już obecnie przez władze polskie, w każdym razie z dniem 31 grudnia 1919 r. W ziemiach, przyznanych w traktacie pokojowym Polsce, a dotychczas nie zajętych, kończy się ten okres w miarę tego, jak będą one opróżniane z wojsk i zajmowane przez Polskę, o ile opróżnianie

to i zajmowanie nastąpi po dniu 31 grudnia 1919 r. w przeciwnym razie kończy się w tej dacie.

W okresie przejściowym przypuszcza się co do organizacji, podległości sądowej i toku instancji sądów zwyczajnych, że traktat pokojowy uzyskuje moc dopiero w dniu 1 stycznia 1920 r. O ile Sąd Rzeszy byłby powołany w sprawach karnych domśledztwa i wyrokowania w pierwszej instancji, zastąpi go właściwy co do miejsca sąd przysięgłych, którego orzeczenie może być przedmiotem rekursu rewizyjnego. Wyroki sądów zapadają w okresie przejściowym na podstawie niniejszego układu.

Wszelkie ustawy i rozporządzenia, dotyczące prawa materialnego i procedury, pozostaje w mocy, chyba, że byłoby zmienione przez ustawy i rozporządzenia polskie. Te ostatnie, tudzież wszystkie inne ustawy i rozporządzenia polskie, jakie wydane zostały dla obszaru zajętego, będą rozciągnięte na niezajęty dotychczas obszar. Co do rekursu rewizyjnego, to pogwałcenie ustaw polskich staje narówni z pogwałceniem ustaw Rzeszy Niemieckiej.

Pruscy urzędnicy sądowi, którzy będą pracowali w dalszym ciągu na przyznanych Polsce obszarach, podlegają nadzorowi pruskiej administracji sądowej, która dziać będzie w porozumieniu z taką administracją polską.

O ile z warunków tego artykułu nie wynika co innego, postanowienia niniejszego układu, mianowicie względem zwolnienia od likwidacji stosowane być mają i do urzędników sądownictwa.

Art. 17

Niniejszy układ winien być ratyfikowany i wymiana dokumentów ratyfikowanych winna nastąpić jaknajrychlej w Berlinie.

Układ uzyska moc w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

W dowód niniejszego pełnomocnicy układ ten podpisali i pieczęciami swymi opatrzyli.

Sporządzono w dwóch pierwopisach w Berlinie dnia 9 listopada 1919 r.

//-// Wł. Wróblewski
//-// Dr. Zygmunt Seyda
//-// v. Simson
//-// Loehrs